

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 1

GİRİŞ

- * Başarılı akademik çalışma yılı geçirmenin ilk şartı *hür akademik ortam* oluşturmaktır. İkinci vazgeçilmez şartı ise; sınıfın; öğretmen dahil, bir *öğrenme takımı* olduğu bilincine ulaşmasıdır. *Bilgi işleme tekniklerinin verimini artırmanın yolu takım birliği* içinde davranıştan geçer.
- * Sınıf *birlikte çalışmayı* öğrenemezse *bilgi işleme teknikleri* uygulanırken *iletişim ve katılım* tam olmayacaktır. Bu nedenle verim düşecektir.
- * İletişim ve katılımı artıran iki önemli davranış bu bölümde tanıtılacaktır.
 - *İyi dinleyici olma*
 - *Çatışmayı yönetme*
- * Hayatımızda dinleme ile iletişim kurmak için harcadığımız vakit, diğer iletişim çeşitlerine göre daha fazladır. Buna rağmen eğitimde yeteri kadar önem verilmez.

<u>Beceri</u>	<u>Eğitim Süresi</u>	<u>Günde Kullanım 8 saat içinde</u>
Yazma	8 ~ 12 yıl	%9
Okuma	6 ~ 8 yıl	%16
Konuşma	1 ~ 2 yıl	%35
Dinleme	0 ~ 6 ay	%40

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 2

GİRİŞ'e devam

- * Öğrencilerin gelecekteki hayatlarında da *etkinliklerini* artıran bu iki beceri, sınıf içinde bilinçle uygulandığında *bilgi işleminin verimini* artıracaktır.
- * Konuşmak ve *dinlemek*, soluk almak kadar, kolay zannedilir. İyi duyan iki kulağımız varsa ve kelimelerin bir araya geldiğinde oluşturduğu kavramları biliyorsak, dinleme için başka bir şeye ihtiyacımızın olmadığı düşünülür. Dinlemek, duymak değildir. Dinlemek bir beceridir, öz disiplin işidir. Çaba ister, iyi yüzücü olmak gibi. Ama karşılığı muhteşemdir.
Tekniklerle öğrenciye *iyi dinleme* becerisi kazandırılmalıdır.
- * Klasik eğitim, okuma ve yazmaya odaklanmıştır. Konuşmaya çok az önem verilir. Dinleme becerisi ile hiç ilgilenilmez, yalnız sınıf içi disiplin için *dinle* diye öğrenci azar işitir.
- * Bu bölümde tanıtılan tekniklerle, öğrenciye *iyi dinleme* becerisi kazandırılır.
- * Birinin konuşmasını dinleyen ortalama bir yetişkin, konuşmanın hemen ardından ancak söylenenlerin %50'sini hatırlar. 48 saat sonra kalıcı hafızada kalanlar ise %20'ler seviyesine düşer. Bu istatistiklerden çıkarılan bilgiyi, bir de çocuk faktörü ile çarparsak (çevrede gürültüler, yanındaki arkadaşın baskısı, maskaralık yapan diğer öğrenciler) dinleme becerisi kazandırmanın önemi kavranmış olur.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 3

GİRİŞ'e devam

- * İkinci önemli konu **çatışmayı yönetmektir**. Yetişkinlerin konuşarak iletişiminde bile **yanlış anlama, eksik anlama, kafa karışıklığı ve çatışma** olasılığı her zaman vardır. Çatışma olasılığı, iletişim sürecinin doğal ve ayrılmaz parçasıdır. Bu böyle kabul edilmelidir. İyi dinleme becerisinin olması, sınıf içi temel kuralların tesbit edilmiş olması, beklentilerin bilinmesi, sorun kutusunun sınıf içinde bulunması çatışma potansiyelini düşürür, fakat tamamen ortadan kaldıramaz.
- * Sınıf cennetden bir parça değildir. Öğrenciler de peygamber sabrı ile donatılı değildirler. Onlar çocukturlar. Tüm çabalara, iyi niyete rağmen çatışma sınıfta çıkar, çıkmalıdır.
- * Öğrencilerin çoğu **çatışma sürecini** yönetmeyi bilemezler. Zorlanırlar. Duygusal olarak yara alırlar. Sonuçta, tahmin edilemeyen davranışlara yönelebilirler.
- * Çocuklar, yetişkinlerin çoğu gibi çatışmayı yapıcı bir şekilde ele almayı öğrenmemişlerse, ya çatışmayı şiddete (öç ve intikam duyguları ile besleyerek) çevirirler veya çoğunluğun yaptığı gibi (acıdan kaçmak için) sorunlarını görmezden gelmeye, gözardı etmeye başlarlar. Her iki davranış da tehlikelidir.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 4

G İ R İ Ş'e devam

- * **Öğrencilere çatışmaları çözümlenmek üzere, bir uğraş verilmesi gerektiği ve bu uğraşının hayatın doğal bir parçası olduğu iyice anlatılmalıdır.**
- * **Takım halinde çalışmayı sağlamak için 4 basit teknik tanıtılacaktır. Bu ortamı yaratmak - pekiştirmek - sürekliliğini sağlamak için öğretmenin bazı ek teknikleri kendi yaratıcılığı ile zenginleştirmesi çok faydalı olur.**
 - a. **İyi dinleyici olmanın engellerini tanıtmak - *iyi dinlemeyi başlatır.***
 - b. **İyi dinleyici olma becerilerini tanıtmak ve uygulamak - *iyi dinlemeyi sürekli kılar.***
 - c. **Çatışmayı tanıtmak - *öğrencilerin arasındaki potansiyel çatışmaları azaltır.***
 - d. **Çatışmayı yönetmek - *öğrencilerin gelecekleri için çok faydalı bir tekniktir.***

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 5

a- İyi Dinleyici Olmanın Engellerini Tanıtmak

- Amacı :**
- ☞ Etkili ve iyi dinleyici olma kavramlarını tanıtmaya engellerden başlamak eğlenceli ve faydalıdır.
 - ☞ Öğrencilerin hemen tümü dinlemeleri ile ilgili azar işitmişlerdir.
 - ☞ Öğrenciler **öğrenme yeteneğinin** bir kişilik özelliği olduğunu düşündükleri gibi, dinlemenin de doğuştan gelen bir yetenek olduğunu düşünebilirler. Bunlar yanlış düşüncelerdir.
 - ☞ **Dinlemenin**, öğrencilerin kontrol edebildikleri bir süreç olduğunu öğrenmeleri için yetersizliklerin farkında olmaları gerekir. Ancak bu dengeyi anladıklarında dinleme engellerini ortadan kaldırabilirler.
 - ☞ Bu nedenle, önce iyi dinleme engellerinin ve kötü dinleme alışkanlıklarının öğrencilere iyice tanıtılması yarar sağlar.

Tekniği : **1 nci adım :** **Sınıfa bilgi verilir :** Öğrencilerinize iyi dinleyici olmanın engellerini ve kötü dinleme alışkanlıklarını neden tanıttığınızı iyice anlatın.

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 6

2 nci adım : İyi dinleme engellerini bir beyin fırtınası süreci ile öğrencilere listelettirilir: Tahtaya *İyi Dinlemenin Engelleri* diye yazın. Öğrencilerinize *sizi dinlemeden alıkoyanlar neler* diye sorun. İlk engelinizi siz yazın, *öğrencilerin hep beraber aynı anda konuşmaları* diye yazın. Her öğrenciyi katılıma sokun. Bu konuda fikirler bitinceye kadar süreci yürütün. Listeyi *dış engeller* ve *iç engeller* diye ikiye ayırarak engeller listesine başlıklar hazırlayın. Listeyi temize çektiyip asın.

(Dış engeller : Dışardan gelen gürültü - Fiziksel ortamın ısısı, konforu - Dinleme pozisyonu - Pencere dışında fakat görünen olaylar - Konuşanın aksanı, konuşma hızı, sestonu)

(İç engeller : Kişisel sorunlar - arkadaşlarla kavga - Evdeki problemler, konuşmanın süresi, fiziksel yorgunluk - Aşırı bilgi yüklemesi - Hızlı düşünme, dakikada 100-125 kelime söyler; beynimizde 600 kelime geçiririz, bu nedenle zihin dinlerken gezinir durur - Fiziksel kondisyon, hastalık, yorgunluk, depresyon, duyma bozukluğu)

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 7

3üncü adım: Kötü Dinleme Alışkanlıklarını Bir Beyin Fırtınası Süreci ile Öğrencilerinize Listelettirin : Tahtaya *Kötü Dinleme Alışkanlıkları neler olabilir?* Diye yazın. *Dinler gibi yapmak* diye yazarak, öğrenciliğinizde bazen sınıftaki olaylardan nasıl uzaklaşarak, düşüncelerinizin sınıfın dışına çıktığını eğlenceli bir hikaye ile anlatın. Sonra öğrencilerin diğer alışkanlıklarını sıralamasını sağlayın. (Dinler gibi yapmak - Kavgacı bir tavırla dinlemek - Seçerek dinlemek - Savunma pozisyonunda dinlemek - Aklımız problemlerimizde iken dinlemek gibi)

4üncü adım : Engellerle ve Kötü Dinleme Alışkanlıkları ile Mücadele Etmeyi Tartışın: Öğrencilerinize önce dış engelleri nasıl kontrol edeceklerini tartıştırın. Sonra iç engellerle nasıl mücadele edeceklerini tartıştırın. Sınıf için *Temel kurallarınızı* bir kere daha gözden geçirin. Bu temel kurallara yeni bir kural gerekiyor mu?

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 8

Öneriler : **Çocuklara *kulaktan - kulağa bir cümle oyununu* oynatın. Sonucu tartışın. Dinleme alışkanlıkları ile ilintisini kurun. Hep beraber eğlenin.**

Sınıftan 5 gönüllü seçin. Gönüllüleri dışarı çıkarın. Öğrencilere oyunu anlatın. Birinci gönüllüyü çağırın bir paragraflık bir kaza hikayesini ağır ağır ona okuyun. İkinci gönüllüyü çağırın. Birinci gönüllünün hikayeyi ikinciye tekrarlamasını söylesin. Devam ederek beşinci gönüllüyü çağırın. Dördüncü gönüllünün hikayeyi anlatmasını söyleyin. Beşinci gönüllüye, sınıfa doğru, ağır ağır hikayeyi anlattırın ve yazın. Farkları görün, nedenlerini tartışın eğlenin.

1-3 sınıflar için öneri bir metin.

Bahçede oynayan öğrenciler, 1.A sınıfının penceresine top attılar. Öğretmen ne olduğuna bakmak için camı açtı. Nöbetçi öğretmen düdüğünü öttürerek 1.A sınıfına girdi. Kırmızı gömlekli bir çocuk sınıfta ağlıyordu. Irmak okulu formalı iki çocuk tartışıyordu. Müdür geldiğinde sınıftan çıkan bir kız çocuğu ağlayarak Müdür Beye doğru koştu. Elinin kanadığını söyledi.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 9

 4-8 sınıflar için öneri bir metin.

Pazartesi günü ikinci dersi takip eden teneffüste, bahçede oynayan öğrenciler 1A sınıfının penceresine taş attılar. Sınıf öğretmeni ne olduğuna bakmak için camın yanına gitti. Müdür bey koşarak sınıfa girdi. Müdür Bey sınıfa girdiğinde saatler 10.15 idi. Sarı bir gömlek giymiş, altıncı sınıfa giden bir öğrenci, 1A öğrencisine bağıırıyordu. Başka bir 1A öğrencisi Müdür Bey’e doğru koşarak kanayan elini gösterdi. Bu sırada saatler 10.17 idi. Müdür Bey kız öğrencinin kanayan eline beyazlı-sarıllı mendilini sardı. Kız öğrencinin kanaması durduğunda saat tam 10.20 idi.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 10

b- İyi Dinleyici Olma Becerilerini Tanıtmak

Amacı :

- ☞ Öğrenciler dinleme engellerini tanıdıkça, iyi bir dinleyici olmanın olay bir şey olmadığını anlarlar.
- ☞ Bir iletişimde dinleyen tarafın pasif bir taraf olmadığını, aksine hem dinleyen hem de konuşanın karşılıklı birbirlerini anlama sorumluluğunda oldukları anlatılmalıdır. Konuşma - dinleme yoluyla iletişimin karşılıklı etkileşimle yürütülen bir süreç olduğunu gösterilmelidir. Etkili ve iyi bir iletişimin eğitim ve uygulama gerektiren bir **takım sporu** olduğu vurgulanmalıdır. Takım haline dönüşmek **iyi dinleyen** olmakla başlar.
- ☞ Aşağıda sıralanan temel beceriler öğrencilere tanıtılmalı ve gösterilen teknikle öğretilip sınıfta uygulanmalıdır. Tanıtılan teknik atom tekniği olmasada **güçlü** ve **sonuç alan** bir tekniktir. Öğrencileriniz hızla öğrenip kısa sürede **iyi dinleyici** olacaklardır.
- ☞ Tanıtılacak temel beceriler 4 adettir.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 11

DİKKAT ODAKLAMA

Dakikada 125 kelimelik konuşma hızı genç dimağlar için, dikkatini odaklamada zorluk yaratır. İyi dinleminin anahtarı 600 kelime ile çalışabilen bir zihni konuşmaya odaklatmaktır. Odaklanmada sınıfta dikkat dağıtan olaylar önlenir, objeler azaltılır. Gözün konuşmacı ile temas halinde tutulması, zihinde yalnız anlatılanların gözden geçirilmesi veya görsel hale getirilerek imgelettirilmesi tavsiye edilmelidir.

ANLAMAYI BERRAKLAŞTIRMAK

Dinleme etkileşimli bir süreçtir. Aktif bir dinleyici periyodik olarak soru sorar ve anlamasını kolaylaştırır. Sorunun uygun yerde, güzel bir şekilde sorulması öğretilmelidir. Sorular yalnız dinleyenin anlamasına yardımcı değildir. Konuşanın da fikirlerini berraklaştırır.

ANLAMANIN SAĞLANDIĞINI DOĞRULAMA

Konuşmacı konusunu ortaya sererken, dinleyen periyodik olarak mesaj aldığını belirten ve kendi sözcükleri ile temel bölümleri özetler. Konuşmacı bu özetleri dikkatle dinleyip doğrulama yaparak mesajın gerçekten alındığını anlar.

ÖZETLEME

Konuşmacı ve dinleyen, karşılıklı, birbirini anlama sorumluluğundadır. Konuşmanın son bölümünde her ikiside temel noktalar üzerinden karşılıklı bir daha gitmelidirler.

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 12

- Tekniği :**
- 1inci adım:** **Sınıfa Bilgi Verilir:** Öğrencilerinize neleri, niçin öğreteceğinizi, amacınızı ve beklentilerini iyice açıklayın. Açıklamalarınızın iyice anlaşıldığını anlamak için küçük sorular sorun, sınıfın tam katılımını sağlayın.
- 2 nci adım:** **Temel Becerileri Tanıtım:** Tahtaya 4 temel beceriyi yazın. Her bir beceriyi kısa net cümlelerle tanıttırın. Sınıfı temel beceriler üzerinde tek tek konuşurun. Bir öğrenci seçin. Ona dinleyici, kendiniz de konuşmacı rolü verin. 10 dakikalık örnek bir uygulama yapın. Dikkat odaklanması için sınıfta gürültüyü önleyin. Konuşurken göz temasını hep muhafaza edin. Sorular sordurun. Dinleyicinin temel bölümlerde özet yapmasını sağlayın. Konuşmanızın özeti üzerinde dinleyiciniz ile aktif biçimde tartışın.
- 3üncü adım:** **Becerileri Uygulattırın:** Öğrencilerinizi 3'lü grublara ayırın. Siz grublara girmeyin. Her grupta bir öğrenciyi konuşmacı, bir öğrenciyi dinleyici, bir öğrenciyi izleyen seçin. Her gruba ayrı bir konu vererek 10 dakika içinde dinlemenin temel becerilerini uygulattırın. İzleyen öğrencinin not tutmasını isteyin. Grubta rolleri değiştirin öyleki, her öğrenci konuşan, dinleyen, izleyen olsun. Her konuşma dinleme süreci tamamlandığında izleyen tarafından nelerin iyi yapıldığını gruba açıklattırın. Siz gruplar arasında gezinin, çocukların işi iyi tuttıklarını görün ve memnun olun.

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 13

4üncü adım:

Becerilerin Uygulama Sonuçlarını Sınıfta Tartışın:

Öğrencinize ne yaptığını, bu faaliyetten ne öğrendiğini, tecrübe sonuçlarını ve iyi bir dinleyen olup olmadığını sorun. Başarısını kendisine değerlendirtin. İyi dinleyen olanlara bir yaka rozeti verin. Bir hafta içinde her öğrencinin rozet takmasını sağlayın. Çocuklara evde **iyi bir dinleyen** olma gayretlerini anne ve babaları ile paylaşmasını sağlayın. Başarılı olduğunu söyleyen öğrencilerinizi kutlayın, eğlenin.

Öneriler :

Öğrencilerinizi en iyi siz değerlendirebilirsiniz. İyi dinleyen olmanın **bir derece** olduğunu, bunu başaran öğrencilerin öğrenme kapasitelerinin çok artacağını vurgulayın. Her fırsatta **dinleme** uygulamalarını ve temel dinleme becerilerinin göz önünde olmasını sağlayan bir pankart hazırlattırıp sınıfa asın.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 14

c- Çatışmayı Tanıtmak

- Amacı :**
- ☞ Sınıf organik ve canlı bir sistemdir. Sınıfın içindeki olaylar dışardan bir gözlemciye eğlenceli gözükebilir. Hakikat öye değildir. Öğrenciler arasındaki etkileşim oldukça karmaşıktır. Sınıfa giren ve bir sırada yer işgal eden öğrenci kişisel ilgiler, konular ve farklılıklar yumağı ile sınıfta yerini alır. Bunu 24’le çarparsak ilişki ağlarının sayısı milyarları bulur. Böylece öğretmen sınıfın içinde gözle görülmeyen, fakat potansiyel çatışmaların akımı ortasında yaşar.**
 - ☞ Bu akımı öğretmenlerin kendi istekleri doğrultusunda yönlendirmesi imkansızdır. Hele bağırarak - çağırmak - azarlamak akımı azaltamaz, tersine güçlü kılar, keskinleştirir.**
 - ☞ Amaç öğrencilerinize çatışmaya nelerin yol açtığını farkettilmek ve çatışmanın yapılanma süreçlerini öğretmektir. Böylece çatışmayla isteyerek yüzleşirler. Bu aşama çatışmayı yönetmeye başlamanın ilk adımıdır.**
 - ☞ Çatışma tiplerini öğrenmek, farkında olmak bir beceridir.**
 - ☞ Öğrenciler bir beyin fırtınası ile, çatışma tiplerini kendileri saptayarak, öğrenirlerse çatışmayı önlemenin ilk adımını gerçekleştirmiş olurlar.**

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 15

Tekniği : **1 inci adım :** **Sınıfa Bilgi Verilir :** Öğrencilere ne öğreteceğinizi amacınızın ne olduğunu, beklentilerinizi açıkca anlatın. Amacınızın iyice anlaşıldığını anlamak için sınıfa küçük sorular sorun. Anlaşıldığından katılımı tam sağlayarak emin olun.

2 nci adım : **Tahtaya Aşağıdaki Matriksi Kurun:**

Öğrencilerin Girdiği Çatışmalar

	<u>Evde</u>	<u>Okulda</u>	<u>Sınıfta</u>
Anne - Baba	Topumu alırlarsa		Gülerim
Kardeş	Defterimi alırlarsa		Rahatsız olurum
Yakın Arkadaş	...		İncinirim
Sınıf Arkadaşı	...		Küserim
Diğer Öğrenciler	...		Öfkelenirim
Öğretmen	...		Bozulum-ses çıkarmam
Diğer Öğretmenler	...		Bozuluur - bağırırım
Okul Çalışanları	...		Bende eşyasını alırım
	Eşyayı izinsiz alırsa		Kavga ederim

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 16

3üncü adım: Beyin Fırtınası yaparak Matriksi Çocuklara Doldurtturun:
(Not: Beyin fırtınası tekniği 3üncü bölümde anlatılacaktır)
Beyin fırtınasına siz de katkıda bulunabilirsiniz. (Takım halinde çalışmayı sağlayan ortamı oluşturmak - 6-7 Nolu tablo yardımcı olacaktır. O tabloyu dikkatle inceleyin ve kendi tecrübelerinizi katarak beyin fırtınasının başarısını artırın)

4üncü adım: Sınıf İçinde En Çok Oluşan Çatışmaları Bulun: Öğrencilerle çatışma listesi üzerinden bir-bir giderek en çok rastlanan sınıf içi çatışma listesi oluşturun. Çok rastlanan çatışmaları ortadan kaldırmak için neler yapmalı konusunu işleyin. **Temel kurallar listesine** dönün. Yeni bir temel kural gerekiyor mu sınıfla tartışın. Öğrencilerinize çatışmaların kaçınılmaz olduğunu ortadan tamamen kaldırılamayacağını vurgulayarak konuyu kapatın.

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 17

- Öneriler:**
- ➔ Öğrenciler çatışmanın neler olduğunu anlatıklarında, çatışmayı önlemeye katkıda bulunurlar. İnsanoğlunun açık ve evrensel duygusu barış ve istikrardır. Şiddete arzu duyanlar çok çok azdır. Onların tedavi edilmesi gerekir. Okul rehberi ile çalışmaya girilmelidir.
 - ➔ Elde ettiğiniz çatışmalar matriksini (belki özetini) öğrencilerinize evlerinde velileri ile paylaşımlarını önerin. Her öğrencinin çatışma nedenlerini ve davranışlarını kayıt edin. Yıl sonuna kadar saklayın. Sınıfınızda çatışma nedenlerini gözleyin, istatistik tutun. Yaratıcı olarak nasıl azalttığınızı not edin. Bu konudaki bilgileri meslektaşlarınız ile paylaşın.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 18

d- Çatışmayı Yönetmek

Amacı : Çatışmalar aniden görülür ama aniden oluşmaz. Her tip çatışmaya hazırlanmada aşağı - yukarı benzer duygular ve davranışlar gözlenir. Çatışmaların ilk aşaması ılımlıdır. Korkutucu değildir. Bu aşama sarı bayrak aşamasıdır. Sarı bayrak aşamasında çatışmayı önlemek daha kolaydır. Maliyeti azdır. Öğrenciler bu aşamayı bilirlerse kendilerine hakim olmayı deneyeceklerdir. Sarı bayrak aşaması tanıtılmalıdır.

 Sarı bayrak aşaması gözardı edilirse, çatışma kırmızı bayrak aşamasına gelir. Kırmızı bayrak aşaması gözardı edilemez. Fakat uğraşılması çok zordur. Bu aşamadaki duygular ve zararları öğrencilere iyice tanıtılmalıdır.

 Çatışmanın zaman içinde tırmanan veya üstüne gidilemezse bazen sönen ve nadiren zamanın tamir edici özelliğinin kullanılabileceği bilgileri de verilmeli, çatışmayı yönetmenin bir iletişim becerisi olduğu anlatılmalı ve beceri uygulattırılmalıdır.

Tekniği : **1inci adım:** **Sınıfa Bilgi Verilir:** Öğrencilerinize **çatışmayı yönetmeyi** niçin anlattığınızı, amacınızı, beklentilerinizi açıklayın. Amaç ve beklentilerin sınıfta iyice anlaşıldığından emin olun.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 19

- 2 nci adım** : Tahtaya çatışma aşamaları için verilen bilgi tablosunun çerçevesini hazırlayın: Tablonun içini sınıfla birlikte beyin fırtınası yaparak doldurun. Her aşamanın, tanımın, belirtilerin ve sebeplerin iyice anlaşıldığından emin olun.
- 3 ncü adım** : Öğrencilerinize, çatışmaya genel yaklaşım tiplerini tanıtır: Bu tiplerle ilgili günlük hayattan seçilmiş somut örneklemeler yapın.
- Tip 1** : Sorundan Kaçınma: Başı kuma gömme, çatışma yokmuş gibi davranma, sorunun kendiliğinden gideceğini sanma.
- Tip 2** : Sorunun Üstünü Örtmek: Sorunu örtüştürmek, üstüne bant çekmek, sorunla yaşamak.
- Tip 3** : Kazanmak veya Kaybetmek Üzere Çatışmaya Girmek: Savaşa girer gibi çatışmaya girmek. Bu çatışmadan birisi kazançlı çıkar gözüksede - herkez kaybeder. (Bu tip çatışmanın hiçbir kimseye yarar sağlamadığını, uygar bir toplulukta yeri olmadığını iyice anlatın)

“Öğrenmeyi Öğretmek, Bilgi İşlemeyi Öğretmektir.”

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 20

**Tip 4 : Kazan - Kazan Çözümü (Yeşil Bayrak): Sorunu herkesin kazana-
cağı yapıda ve içtenlikte *çatışmayı çözmek için bir öneri* tablosun-
da verilen teknikle ele almak.**

Öğrenciler çatışmaları kendilerine has tarzlarla yönetirler. Bazıları saklanıp, çatışmadan kaçarken, bazıları savaşı hemen giren bir tarzı benimsiyec-
lerdir. Bazıları uzlaşmaya hazır bekliyeceklerdir. Bazı çatışma sebeplerinde,
bazı çocukların tarzı konuyu çözer. Bazen ters tepki verir. Bu nedenle
çocukların çatışmanın gelişim süreçlerini, kendi çözüm tipini iyice tanıması
sağlanmalıdır.

4üncü adım: Çatışmayı Çözmek Üzere Bir Öneri Oluşturun ve Aşamaları Tanıtın:
Öğrencilere kazan-kazan sonucu almak üzere çatışmayı nasıl
yöneteceklerini anlatın. *Çatışmayı çözmek üzere öneri tablosunu* tahtaya
asarak üzerinden gidin. Çatışmayı uzatmanın maliyetini anlatın. Örnekler
verin. Sorunlarla ve kendisi ile yüzleşmenin faziletini iyice kavratırın. Bir
kavga varsa, iki tarafın da hatası olabileceğini söyleyin. Değişik bakış
açılarının faydasını ve empatiyi anlatın. Kazan-kazan arayışının her öğren-
cinizde (bir akademik yıl içinde) *refleks* haline geldiğinden emin olun.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 21

5 inci adım: Çatışmayı yönetme Becerisini Pekiştirmek İçin Uygulama Yapın: Çocukları 4 gruba ayırın. Her gruba ayrı bir çatışma yaratan sorun verin. (c- çatışmayı tanıtmaya bölümünde oluşturulan listeden faydalanabilirsiniz) Her gruptan

- Sorun ile ilgili sarı bayrak aşaması duygularını
- Sorun ile ilgili kırmızı bayrak aşaması duygularını
- Sorun ile ilgili Yeşil bayrak aşaması duygularını

listelettirin. Çatışmayı çözmek üzere gruba bir seneryo hazırlamalarını söyleyin. Her grubun senaryosunu dinleyin, tartışın, eğlenin.

6 ncı adım: Öğrencilerinizin 5inci adımdaki çalışmalarını değerlendirin. Onları kutlayın. Temel kuralları gözden geçirin. Yeni bir temel kural gerekiyormu?

Öneriler : Çocuklarınıza çatışmayı önlemek için 5ci adımda yaptıkları grup listelerini evde kardeşleri ve anne babaları ile paylaşmayı önerin, velilere yöntemi anlatın. Evde tekrarlanmasını isteyin.

 Sorunu sarı bayrak aşamasında çözme ile, kırmızı bayrak aşamasında çözme arasındaki zorlukları öğrencilerinize gösterecek somut örnekleri sınıfta yakalayın ve tartışın.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 22

Ek bilgi - ÇATIŞMANIN AŞAMALARI

Aşama	Tanım	Belirti	Sebepler
Sarı Bayrak Erken Uyarı (Dur ileri gitme) 	<ul style="list-style-type: none"> → İçten Kaynama → Kıvılcımlar halinde duygular → Dış gıcırtiları 	<ul style="list-style-type: none"> → Alaylı gülmeler → Rahatsızlık → İncinme → Küsme → Sinirlenme → Karşılık vermek için hazırlık 	<ul style="list-style-type: none"> → Eşyasına zarar verme → Eşyasını alma → Gecici zarar verme → Vucuduna dokunma-vurma → Sözle kimliğini kınama-alay etme küçük düşürme - aşağı görme → Sözle değerlerine saldırma - değerlerini aşağılama
Kırmızı Bayrak (Son uyarı yapma) 	<ul style="list-style-type: none"> → Kaynamanın dışavurumu → Donanma Fişekleri halinde duygular → Patlama 	<ul style="list-style-type: none"> → Sözlü Saldırı → Sözlü değerlere saldırı → Oyundan çıkma → Kurallara isyan → Kısas'la ani cevap → Şiddet kullanma → Taraflarda yıkım duyguları → Buhran 	<ul style="list-style-type: none"> → Yalan, iftira → Vucuduna zarar verme → Sözlü ve Fiziksel taciz → Oyun bozma → Kurallara uymama
Yeşil Bayrak Tüm Sistemleri İşlet (Böyle düşün) 	<ul style="list-style-type: none"> → İç yatıştırma → Kazan-Kazan'a yönelme 	<ul style="list-style-type: none"> → Onarılan Duygular → Paylaşılan Anlayış ve Güven duygusu → Daha kuvvetli arkadaşlık → Barış 	<ul style="list-style-type: none"> → Adalet duygusunun tatmin etmek → Gerginlik içinde yaşamaktan bıkmak → Kurallara uyma duygusunun rahatlığını hissetmek. → İki tarafın da kazançlı çıkacağını bilmek.

2. TAKIM HALİNDE ÇALIŞMAYI SAĞLAYAN ORTAMI OLUŞTURMAK - 23

Ek bilgi - ÇATIŞMAYI ÇÖZMEK İÇİN BİR ÖNERİ

- 1 nci adım: Karşınızdakine *neden rahatsızlık duyduğunuzu* (incindiğinizi, küstüğünüzü, sinirlendiğinizi) *güven vererek, dürüstçe, adalet duyguları ile* açıklayın. Sorunu çözmeye *çok istekli* olduğunuzu söyleyin. Bu açıklamaları yaparken yalnız *soruna* bağlı kalın, başka konulara yönelmeyin, sıçramayın.
- 2 nci adım: Karşınızdakine *görüşünü sorun*. İletişim başladığında, *iyi dinleyici* olma becerinizi sonuna kadar kullanın. Sabırlı olun.
- 3 ncü adım: **KAZAN-KAZAN** yaklaşımını önerin. *Gerçekleri birlikte* gözden geçirin. Gerçekler konusunda *fikirbirliği* yaratın.
- 4 ncü adım: Olası çözümleri önerin. Birlikte irdelleyin. Önerileri irdelerken *adalet duygunuzu, vicdanınızı, empati kabiliyetinizi, yaratıcılığınızı* harekete geçirin.
- 5 nci adım: Her iki tarafa eşite yakın kazançlar sağlayan çözümü seçin ve uygulayın

Her zaman iki tarafında üzerinde anlaşabileceği bir çözüm mutlaka vardır. İnsanlar için çözümsüz sorun (ölüm hariç) yoktur. Bazen iki tarafa eşit kazanç sağlayan çözümü bulmak zor olabilir. Vakit alabilir. Yılmayın, sabırlı olun, arayın. Mutlaka çözümü bulacaksınız.